

Information till instruktörer examinerade av Svenska Klätterförbundet

AUKTORISERAD INSTRUKTÖR

Gällande fr.o.m. 2012

Svenska
Klätterförbundet

Utbildning

1. Inledning

Det här dokumentet vänder sig till de som är auktoriserade instruktörer och som har examinerats av Svenska Klätterförbundet (SKF).

Texten är producerad av Utbildningskommittén.

I dokumentet har Utbildningskommittén försökt samla all information en instruktör behöver om rutiner mm inom SKF. Vi förklarar mot vilka krav en instruktör prövas samt vilka krav man kan ställa på en klätterinstruktör som är examinerad av SKF.

2. Syftet med auktorisering

Att göra klättringen i Sverige så säker som möjligt är ett av Utbildningskommitténs huvudmål. Syftet med ett auktoriseringssystem är att säkerställa att den klätterverksamhet som bedrivs i Sverige leds av internationellt erkända instruktörer, på en nivå som bestämts av UIAA (se punkt 5 nedan).

3. Bakgrund

Svenska Klätterförbundet bildades den 24 mars 1973. Egentligen var det först 1974 som detta namn antogs. Detta förbund var en utbrytare ur Svenska Fjällklubben och kallades under första året för Svenska Alpinistförbundet.

I slutet av 80-talet funderade några på om inte SKF borde sätta upp en grundkursnorm eftersom kursverksamheten i Sverige tycktes spreta åt olika håll och man misstänkte att allför stora kvalitetsskillnader fanns mellan olika arrangörer.

Vintern 89-90 satt ett halvduzin SKF:are och drog upp lite riktlinjer och 1991 blev denna grundkursnorm officiell. Redan året innan kördes en pilotkurs med Mark Diggins i Stockholm för att få fram det första team instruktörer som kunde börja examinera nya klätterinstruktörer.

1992 kom den första instruktörsnormen för auktoriserad klippklätterinstruktör och hösten 1992 kördes den första officiella examinationen i Stugun.

Första klippklätterkompendiet i SKF:s regi kom 1974 (skrevs av Lars-Göran Johansson och Hasse Hellström) och det första kompendiet om räddningstekniker kom två år senare. 1986 kom boken "Klippklättring" av Per Calleberg och 1994 kom den betydligt tyngre "Stora Klippklättringsboken" av samme författare. 1991 kom det privata, men numera allmänt använda kompendiet av Björnerstedt, Palfay, Jelinek och Lindqvist. 2012 kom boken "Srota boken om klättring" som ska innefatta grundkurs klippa. Idag finns det flera kompendier som rör klättring inomhus och på klippa.

4. Certifikat

Alla godkända Auktoriserade instruktörer (inomhus, sport, klippa, is) skall genom Svenska Klätterförbundet tillställas ett inplastat certifikat (oavsett om man är UIAA certifierad eller inte, läs mer om det under UIAA).

För samtliga auktoriserade instruktörer (inomhus, sport, klippa eller is) gäller följande:

4.1 Certifikatet

Instruktörs-certifikatet är märkt med behörighetstyp och tidsperiod för vilken licensen är giltig.

De behörigheter som finns idag är:

- Inomhusklätterinstruktör
- Sportklätterinstruktör
- Klippklätterinstruktör
- Isklätterinstruktör

Årtalet visar t.o.m. vilket år licensen är giltig. Under rutan för Klippklätterinstruktör står UIAA och visar på att behörighetsnivån svarar mot UIAA's norm. I dagsläget är det endast vårt system för auktorisering av Klippklätterinstruktörer som är certifierat av UIAA (Rock climbing instructor).

4.2 Giltighet och förnyelse

Giltigheten räknas fr.o.m. datum för godkänd examination och året ut + ytterligare 3 fulla kalenderår.

Utbildningskommittén anordnar två instruktörsseminarium varje år (läs mer om detta under Seminarium). För att upprätthålla sin licens, skall licensinnehavaren bevista ett

Instruktörsseminarium. Instruktören erhåller i samband med instruktörsseminariet en ny licens där den nya giltighetsperioden är angiven (tre år räknat från årsskiftet efter förnyandet/året man bevistade seminariet).

4.3 Vidmakthållande av licens

Om instruktören inte deltagit på något instruktörsseminarium under de år som licenstiden gällde, blir instruktörens licens inaktiv. För att åter aktivera sin licens måste instruktören medverka vid ett instruktörsseminarium. Instruktören har två år på sig att återaktivera sin licens. Om instruktören efter dessa två år inte närvarat vid ett instruktörsseminarium stryks instruktören från licensregistret och anses ha förbrukat sin instruktörsbehörighet.

Alla undantag från ovanstående behandlas efter individuell prövning av Utbildningskommitténs styrelse. Styrelsen är mycket restriktiv med undantag.

Förnyelse av licens kan även nekas den som anses på annat sätt ha missbrukat sin behörighet.

4.4 Varför certifikat?

UIAA kräver detta för våra klippklättrinstruktörer (hittills är det bara vårt system för certifiering av klippklättrinstruktörer som är UIAA certifierat). Ett fysiskt certifikat med årtal är ett bra sätt att kontrollera begränsad giltighetstid på, vilket också är ett krav från UIAA. Vad vi vet idag (2012) så finns det i övrigt inget annat praktiskt behov av ett certifikat, annat än för att kunna visa sina klienter att man är auktoriserad och innehar giltig licens.

4.5 Instruktörscertifikat

Vid utlämnande monteras instruktörens foto, personuppgifterna fylls i, de instruktörsnivåer som instruktören ej innehar stryks och kortet plastas in.

Plats för foto	Auktoriserad klättrinstruktör Certified Climbing Instructor									
	Namn _____ Name									
	Pers nr _____ Date of birth									
	Giltig t o m _____ Valid through									
 Svenska Klätterförbundet	 UIAA	<table border="1"> <tr> <td>Inomhus Indoor wall</td> <td>Sport Sport</td> <td>Klippa Rock</td> <td>Is Ice</td> </tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center;">UIAA</td> </tr> </table>	Inomhus Indoor wall	Sport Sport	Klippa Rock	Is Ice	UIAA			
Inomhus Indoor wall	Sport Sport	Klippa Rock	Is Ice							
UIAA										
<p>Innehavaren av denna licens är av Svenska klätterförbundet auktoriserad klättrinstruktör med behörighet som indikeras på kortets framsida. Ruta märkt "UIAA" visar att behörigheten svarar mot UIAA:s norm för denna nivå och har godkänts av denna organisation. Licensen är giltig endast till och med året som anges på licensens framsida. För mer information, kontakta Svenska klätterförbundet.</p>		<p>The holder of this license is a certified climbing instructor with a specified competence level indicated on the front. Authorisation has been made by the Swedish Climbing Federation. A "UIAA" marking signifies that the level corresponds to the equivalent UIAA standards and is approved by this organisation. The expiry year of the license is written on the front. For more information, contact the Swedish Climbing Federation.</p>								
<p>Svenska Klätterförbundet/The Swedish Climbing Federation Idrottens hus SE-114 73 Stockholm www.klatترفorbundet.se</p>		 Svenska Klätterförbundet								

5. UIAA

UIAA (Union Internationale des Associations d'Alpinisme):

- Bildades under ett möte i Chamonix, Frankrike, 1932 av representanter från 18 länder. Man tog fram åtgärder för att uppmuntra bergsaktiviteter hos yngre människor, utveckla internationella normer, höja säkerhetsmedvetandet och skydda miljön.
- UIAA hade år 2003, 91 medlemsorganisationer av vilka 67 är nationella klätter-/alpinförbund för ett specifikt land. Dessa förbund representerar mer än 2.5 miljoner medlemmar.
- UIAA är erkänt av IOC (International Olympic Committee) och är medlem av IWGA (International Worldgame Association).
- Är den internationella organisationen för bergsbestigare, klättrare, bergsvandrare och:
 - Har expertis inom bergssporter och ungdomsverksamhet
 - Sammanlänkar access med skydd av miljön
 - Ansvarar för internationella tävlingar

- Ger råd rörande etik, uppförande och säkerhet
- Forskar inom bergsmedicin
- Sätter internationella normer för säkerhetsutrustning och instruktörsutbildning

Sedan 2001 är Sverige med i UIAA Safety Commission.

6. Krav på en auktoriserad instruktör

Som Auktoriserad Klätterinstruktör är man prövad och godkänd av Svenska Klätterförbundet. Observera att man INTE är instruktör i SKF. Endast de instruktörer som tillfälligt arbetar för SKF kan anses vara SKF-instruktörer, t ex. instruktörer från Utbildningskommittén som arbetar under instruktörskurs eller examination (sk GIKE, se punkt 12 nedan).

6.1 Föregångsman

Som instruktör är man föregångsman/-kvinna. Det är högst troligt att andra klättrare, inte minst nybörjare, tittar på dem som de vet är instruktörer och gör likadant som dem. Detta gäller oavsett om de är instruktör på ett arrangemang eller klättrar privat. Även om instruktören tycker att han/hon kan klättra som de vill på fritiden så kommer omgivningen alltid att se dem som instruktörer och förebilder.

6.2 Privat klättring

Svenska Klätterförbundet kan inte tvinga instruktörer att agera på ett visst sätt när de klättrar privat. Men som instruktör är man ett av SKF:s ansikten utåt och bör alltid sträva efter att förmedla en bild av säkerhet i bergen och på inomhusväggarna.

SKF önskar att instruktörerna alltid kunde påpeka risker och brister i hantering av utrustning etc. vid våra klippor eller inomhusväggar (men kan naturligtvis inte ställa de kraven), här har de ett ansvar gentemot andra klättrare. Som instruktör har man erfarenhet och utbildning som de flesta andra klättrare saknar. Om man ser verksamheter eller tekniker som ser riskfyllda ut bör man upplysa de inblandade. I vissa fall kan man behöva ingripa med handling för att förhindra olycksfall.

Vissa människor gillar inte att man "talar om" för dem hur man skall klättra, medan andra välkomnar alla tips de kan få. Det gäller för instruktören att göra en bedömning av läget och sedan agera på det sätt han/hon anser bäst.

6.3 Kurser och arrangemang

Om man utger sig för att vara auktoriserad instruktör och arbetar på kommersiella kurser och arrangemang eller ideellt i klubbregi eller motsvarande bör man följa de riktlinjer som fastslagits

av Utbildningskommittén. Om instruktörerna väljer att inte följa de normer som utgivits av Svenska Klätterförbundet får arrangemanget inte ge intryck av att vara auktoriserat (exempelvis grundkurs i klättring). Observera att om kursen i stort följer normerna men avviker på någon detalj så behöver detta inte innebära att det är en dålig kurs. Det beror på vilka avvikelser man gjort. Klienterna bör dock upplysas om detta.

Ett exempel på oansvarigt uppträdande kan vara att en instruktör på ett klubbarrangemang klättrar utan hjälm eller soloklättrar (ej bouldering).

En instruktör som agerar oansvarigt eller motarbetar Svenska Klätterförbundets arbete med att höja säkerheten kring klättring kan varnas och ev. fräntas sitt certifikat.

7. Inomhusklätterinstruktör

Inomhusklättringen har ökat dramatiskt sedan ett antal år tillbaka. Idag finns det klätterväggar i de flesta större städer och på många håll även på enskilda skolor och fritidsanläggningar. För många sker den första kontakten med klättring just på en av dessa klätterväggar. Därför är det viktigt att man visar hur klättring kan göras både roligt och säkert.

I inomhusklättringen krävs inte lika mycket tekniskt kunnande som för klipp- eller isklätterinstruktörer. Desto viktigare är förmågan till anpassning och effektiva inlärningsmetoder. Tidsutrymmet som en inomhusklätterinstruktör har till förfogande för att förmedla och skapa säkra klättermiljöer är begränsad och förmågan att väl utnyttja denna tid är väsentlig.

Inomhusklätterinstruktören är även en naturlig länk till utomhusklättring och behöver därför bra allmän klättererfarenhet.

En annan viktig egenskap är förmågan att överblicka komplexa situationer. Det är ganska enkelt att komma igång och topprepsklättra på inomhusväggar. Detta medför tyvärr att det sker mycket handhavandefel på klätterväggarna. Både slarv och handhavandefel bidrar till incidenter.

SKF får in allt fler rapporter om olyckor, inte bara med enskilda klättrare utan också i kurs- och kommersiell verksamhet där instruktörernas kompetens varit bristfällig. För att göra klättringen vid våra inomhusväggar säkrare är det viktigt att du som instruktör rapporterar alla tillbud du ser eller hör talas om. För en erfaren klätterinstruktör behöver man inte vara länge vid en stor inomhusvägg för att se de brister som klättrarna har. Ofta är det mer tur än skicklighet att inget händer. För att råda bot på detta har Svenska Klätterförbundet satt upp normer för denna verksamhet. Sedan 1998, och fortlöpande reviderade sedan dess, finns det normer för inomhusklätterkurser.

För att kunna bli inomhusklätterinstruktör behövs ingen tidigare instruktörsbehörighet.

8. Sportklätterinstruktör

För att bli sportklätterinstruktör krävs inomhusauktorisering. Med sportklättring menas bultad klättring på klippa, ej högre än en replängd. Liksom klippklätterinstruktören agerar sportklätterinstruktören på klippa utomhus och måste således ha liknande kunskaper om räddning och firning som denne. Däremot behövs ingen kompetens i naturliga säkringar eller kunskap som berör klättring på mer än en replängd.

Den första examinationen för sportklätterinstruktörer ägde rum våren 2010.

9. Klippklätterinstruktör

När auktoriseringssystemet startade så var det just med Klippklättring (se punkt 3)

1998 - 99 gjordes utbildningssystemet om för att kunna godkännas av UIAA (godkännandet fick vi i november 1999). Idag följer Svenska Klätterförbundet de normer som UIAA har satt upp för utbildning och examination av Klippklätterinstruktörer. De som utbildas idag blir således också UIAA certifierade Rock climbing instructors. De som utbildades före 1999 är inte UIAA certifierade eftersom vårt utbildningssystem inte var godkänt då. Dessa instruktörer har i flera år haft möjlighet att uppdatera sig genom att bevista ett av Utbildningskommitténs seminarier. Dessa specialanpassade seminarier genomförs inte längre. Möjligheten för uppdatering finns inte längre.

För att kunna bli klippklätterinstruktör krävs genomgången kurs med godkänt resultat för hjälpinstruktör klippa.

10. Isklätterinstruktör

Grunden för att kunna bli Isklätterinstruktör är att man redan är examinerad Klippklätterinstruktör.

Första examinationen genomfördes 1997 i Klövsjö.

Isklättring är att betrakta som betydligt mer seriös klättring än både inomhusklättring och klippklättring. Is är ett föränderligt medium och det är svårt att bedöma hur bra säkringar i is är. Dessutom används här många vassa och spetsiga verktyg som lätt kan skada en klättrare vid ett fall. Ett förstemansfall på is leder ofta till skador. Antalet olyckor är högt i förhållande till

antalet utövare. Allt detta sammanvägt gör att det är lämpligt att denna verksamhet lärs ut av erfarna isklättrinstruktörer.

11. Examination

Alla examinationer leds av erfarna instruktörer från Utbildningskommittén. Examinationerna följer noggranna normer som arbetats fram under många år. Dessa uppdateras ständigt för att hänga med i utvecklingen inom klättersporten.

Trots noggranna normer kan det många gånger vara svårt att direkt avgöra vad som är tillräckligt bra för att vara godkänt. Det är då som erfarenheterna från examinatorerna behövs. Alla tveksamheter som uppkommer under provningarna samlas och tas upp vid ett gemensamt kollegium där alla examinatorer får sätta sig in i problemet och säga sitt. Därefter tas ett gemensamt beslut. Detta innebär att resultatet under en examination inte är avhängigt på bara en examinatorer beslut.

För att underlätta dessa diskussioner har Utbildningskommittén haft flera möten där olika policybeslut har tagits rörande tekniker mm. Allt för att de rekommendationer som Utbildningskommittén ger skall vara så genomtänkta som möjligt.

12. Utbildningskommittén och GIKE

Svenska Klätterförbundet Utbildningskommitté består av:

- en kommitté ledning
 - ordförande
 - ledamoter
 - ledare för inomhusektionen
 - ledare för sportklätterssektionen
 - ledare för klippklätterssektionen
 - ledare för isklätterssektionen
- Gruppen för InstruktörsKurser och Examinationer (GIKE)

GIKE är den grupp som genomför instruktörskurser och examinationer. GIKE får även hålla Topprepsinstruktörskurser utanför SKF:s regi. Här finns många erfarna instruktörer varav några är instruktörer både inomhus, på klippa och is.

För att vara överens om vilka tekniker GIKE skall lära ut och rekommendera så diskuteras ständigt nyheter och erfarenheter. Ibland genomförs särskilda möten för att lägga fast policy för vissa tekniker eller system. Det mesta rör frågor som kommit upp under kurser och examinationer.

De som är intresserade av att jobba i GIKE skall ansöka till Utbildningskommittén om detta och/eller delta på en GIKE-utbildning. Intresse för att delta på en GIKE-utbildning ska meddelas Utbildningskommittén. GIKE-utbildningarna kan ligga som externa arrangemang eller som en del i ett instruktörsseminarium. Efter genomförd GIKE-utbildning eller antagning genom utbildningskommittén antas instruktören som aspirant till GIKE. Varje person utvärderas individuellt, varpå nekande till GIKE kan inträffa om personen inte anses mogen för uppdraget.

13. Seminarium

Varje år genomför Utbildningskommittén två utbildningsseminarium. Dessa är till för instruktörer och syftar bl.a. till att uppdatera alla om nyheter rörande certifikat, tekniker, rutiner i Svenska Klätterförbundet mm. Normalt förekommer duktiga föreläsare och praktiska fortbildningsmoment. Varje seminarie kan ha olika inriktningar och man anmäler sig till respektive inriktning då dessa finns. Exempel på inriktning kan vara GIKE-utbildning eller första hjälpen kurs riktad mot klättrare. Platserna för seminarierna varierar.

En viktig del av seminariet är att alla instruktörer får möjlighet att komma med idéer och förslag på ändringar och förbättringar i normerna och utbildningarna. Viktigast av allt är kanske att man får möjlighet att träffa många andra instruktörer, och delge varandra erfarenheter. För att uppdatera sitt certifikat skall alla instruktörer bevista minst ett seminarium vart tredje år (läs mer under Certifikat).

14. Försäkringar

I dagsläget finns det inte någon särskild försäkring för instruktörer, utan endast den grundförsäkring som alla medlemmar av Svenska Klätterförbundet får. De instruktörer som genomför kommersiell verksamhet måste skaffa sig en försäkring som täcker eventuella olyckor både för sig själv samt ansvarsförsäkring för sina klienter. Läs mer om detta i Kompendiet ”Kompendiet för klippklätterinstruktörer” av Lars Cronlund som finns att beställa på förbundets kansli. De som jobbar inom klubbarna bör också se över vilka regler som gäller.

15. Incidentrapportering

En auktoriserad klätterinstruktör ska rapportera alla incidenter som denne är inblandad i eller kommer till dennes kännedom. Med incidenter avses tillbud som kunde orsakat personskada eller dödsfall eller olycka som orsakade detta.

Formulär för incidentrapportering hämtas på SKF hemsida, www.klatترفorbundet.com, formuläret kan fyllas i direkt på hemsidan.

Vid allvarliga olyckor skall omedelbart en särskild olycksgrupp kontaktas enligt SKF krisplan. Krisplanen finns att hämta på SKF hemsida.

Avslutningsvis vill vi trycka på instruktörens tre gyllene regler:

***”Sörja för sin egen, sin klients och sin omgivnings säkerhet.
På bästa sätt förmedla kunskap och erfarenhet till den som så önskar.
Inspirera och entusiasmera genom ett glädjefyllt och äkta engagemang.”***